

RECENSIES & SIGNALEMENTEN

HUGO DE RIDDER

NICO VAN CAMPENHOUT

Gaston Durnez, *Hugo in de jungle. Herinneringen aan een politieke pennenridder*. Antwerpen, Doorbraak, 2019, 78 pp. ISBN 9789492639387

Helemaal aan het eind van zijn autobiografie *Familie-archief* uit 1998 drukte de befaamde Nederlandse historicus Ernst Kossmann (1922-2003) de hoop uit dat hij zou worden herinnerd als “de auteur van een enkel small masterpiece”. “Ik kan me geen mooier keurmerk voorstellen”, zo luidde de slotzin van deze nog altijd meer

dan aanbevelenswaardige *Notities over voorouders, tijdgenoten en mijzelf*. Het epitheton *small masterpiece* is zeker ook van toepassing op het biografisch essay over de Vlaamse journalist en publicist Hugo De Ridder (1932-2018) van zijn jarenlange collega bij de krant *De Standaard* Gaston Durnez (1928-2019), dat door het voortijdig overlijden van de auteur eind 2019 postuum werd gepubliceerd. Dat hij, gezien zijn leeftijd, ‘de definitieve biografie’ van Hugo De Ridder niet meer zou schrijven, zoals hij het bijvoorbeeld deed voor Felix Timmermans (1886-1947), besefte de Durnez terdege: “Het spijt mij zeer dat ik niet de biograaf zal kunnen zijn. Een krant kan ik kopen, tijd niet (...)”

Hugo in de jungle is een soort vervolg op Durnez’ memoiresachtige boek *Een mens is maar een wandelaar* uit 2018, waarin hij in

zijn bekende, kroniekachtige stijl – met zowel aandacht voor anekdotiek als voor het ruimere historische verband – persoonlijke herinneringen optekende over meer of minder prominente figuren uit de Vlaamse politiek-maatschappelijke en literaire-culturele wereld die hij tijdens zijn lange en tot op het laatst actieve (schrijvers)leven had gekend. Die verzamelbundel, gepubliceerd naar aanleiding van zijn goste verjaardag, was journalistieke geschiedschrijving op zijn best. Net zoals dit fraai geborstelde en met veel affiniteit gecomponeerde portret van Hugo De Ridder, die toen hij tussen 1966 en 1990 redacteur was van *De Standaard* maar vooral daarna als zelfstandig publicist, de belangrijkste en de meest opmerkelijke chroniqueur was van de eigentijdse Belgische politieke geschiedenis.

De Herinneringen aan een politieke pennenridder van Gaston Durnez beperken zich gedeels tot de kwarteeuw dat De Ridder was verbonden aan *De Standaard*, toen die zich in zijn ondertitel presenteerde als *Dagblad voor staatkundige, maatschappelijke en economische belangen*. De titel *Hugo in de jungle* verwijst naar een vergaderlokaal met “donkergroen behangpapier dat een tropisch woud voorstelde” op de redactie van *De Standaard*, toen nog aan de Brusselse Emile Jacqmainlaan, waar Hugo De Ridder ten tijde van het failliet en de heropstart van het blad in de zomer van 1976 de legendarisch geworden woorden “Een krant kun je kopen, een redactie niet!” uitsprak.

Illustratief voor zijn aanpak en benadering, in deze en zoveel van zijn andere publicaties, is bijvoorbeeld Durnez’ meesterlijke ‘karakterschets’ van Frans Verleyen (1941-1997),

die in 1972 van *De Standaard* overstapte naar het pas opgerichte weekblad *Knack*: “Het geel van de christendemocraten verruilde hij voor de bolletjestrui van een linksliberale vrijzinnigheid, met salonsocialistische tinten en periodes van literaire en artistieke bevlogenheid die hem evengoed tot het Hugo Claus-universum als tot de Jef Geeraerts-kolonie liet door dringen. Frans ging zelfs zo ver, het manifest voor een vernieuwde liberale partij à la Guy Verhofstadt te schrijven. Hij schreef in elk geval beter dan Guy.” Empathisch, respectvol en fijnzinnig, zoals de breeddenkende en humanistische katholiek Gaston Durnez was, maar met een ondertoon die duidelijk maakt dat hij op een heel andere manier in het leven stond dan de geportretteerde. Net zoals Hugo De Ridder, die levenslang over uitgelezen christendemocratische connecties beschikte in de hoogste regionen van de Wetstraat en zijn ‘belendende percelen’. De Ridder maatschappelijke positionering in ‘de katholieke zuil’ heeft overigens nooit een hinderpaal gevormd voor zijn blijvende vriendschap met ‘Sus’ Verleyen, die bij *De Standaard* zijn collega proximus was geweest. Dat ex-premier en voormalig voorzitter van de Europese Raad Herman Van Rompuy – “Ik ben een vriend van Gaston Durnez én Hugo De Ridder” – een warm en hartelijk woord vooraf schreef voor Durnez’ huldebetoon is met dit alles meer dan logisch en terecht.

In het Sint-Xaveriuscollege van de jezuiten in Borgerhout behoorde Hugo De Ridder tot de generatie van Mark Grammens (1933-2017), een andere coryfee van de Vlaamse journalistiek en publicistiek. Anders dan zijn vakgenoot was hij echter geen flamingant (*‘pur sang’*) – iemand voor wie de Vlaamse beweging een prioriteit is – wel een ‘bewuste Vlaming’, een weliswaar vage omschrijving, maar waarbij de vlag in dit concrete geval de lading dekt. “Nationalist zou hij op dat college niet worden, wel flamingant in de cultuur-

politieke zin van de legendarische Frans Van Cauwelaert”, zoals Durnez het uitdrukt.

In 2014 bracht Hugo De Ridder, zo memoreert Durnez, de voormalige redacteurs van *De Standaard* Mark Deweerdt (die tekende voor het nawoord van Hugo in *de jungle*), hemzelf en Leo Schrooten samen naar aanleiding van de honderdste verjaardag van de oprichting van ‘hun krant die de hunne niet meer was’. De ideologische, redactionele en organisatorische koerswijzigingen die werden gesymboliseerd door het afvoeren in 1999 van het monogram AVV-VVK, dat gedurende 80 jaar op de voorpagina had gestaan, waren volgens hen niet in overeenstemming met de oorspronkelijke christelijke en Vlaamse oriëntatie. Maar het was even symbolisch dat hun Open Brief, waarin “*de basisbeginnelen* [van de krant] *waar wij trouw aan gebleven waren*” in herinnering werden gebracht, door hun vroegere lijfblad werd geweigerd en via een ander medium zijn weg naar het publiek diende te vinden.

Dat De Ridder en Durnez – hoe verschillend hun (journalistieke) persoonlijkheden en hun betrokkenheid bij en verhouding tot ‘de Vlaamse Zaak’ ook waren – alle twee een uitermate belangrijke bijdrage hebben geleverd tot de Vlaamse emancipatie en een prominente plaats verdienen in de *Digitale Encyclopedie van de Vlaamse Beweging* die binnenkort wordt opgestart, staat buiten kijf. En dat Gaston Durnez een even kwaliteitsvolle hommage verdient als het eerbetoon voor Hugo De Ridder dat hij kort vóór zijn overlijden schreef, is minstens even evident. Mijn persoonlijk eerbetoon aan Gaston Durnez, uiteraard niet wetend dat hij kort daarna zou overlijden, formuleerde ik al in het septemбернаummer van *Meervoud. Links Vlaams-nationaal Maandblad*, waarbij ik de aandacht vestigde op een column van hem uit 1994 over september 1944, waarin hij

een overtuigend pleidooi hield om de woorden Bevrijding en Democratie altijd met een hoofdletter te schrijven!